

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

обов'язкової навчальної дисципліни

ОСНОВИ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ

галузь знань 10 Природничі науки

спеціальність 103 Науки про Землю

освітньо-професійна програма Гідрологія

Силабус навчальної дисципліни «Основи суспільної географії» для студентів за напрямом підготовки бакалавр, галузі знань «10 Природничі науки»; спеціальності «103 Науки про Землю», освітньо-професійної програми «Гідрологія».

Розробник: к. геогр. н., доц. кафедри економічної та соціальної географії
Погребський Т. Г.

Силабус навчальної дисципліни затверджений на засіданні кафедри економічної та соціальної географії

протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

В. о. завідувача кафедри:

Погребський Т.Г.

© Погребський Т. Г., 2021

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: «10 Природничі науки», Спеціальність: «103 Науки про Землю», Освітньо-професійна програма (Спеціалізація): «Гідрологія» перший (бакалаврський) рівень освіти	Обов'язкова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання – 3
		Семестр – 5-ий
		Лекції – 36 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) – 36 год.
		Самостійна робота – 68 год.
	Консультації – 10 год.	
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання українська		

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Погребський Тарас Георгійович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.eenu.edu.ua/Погребський_Тарас_Георгійович
Телефон	+380994962521
e-mail	pogrebnyi.taras@eenu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожену середу 15.00-16.20, аудиторія С-607А

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Основи суспільної географії», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань «10 Природничі науки»; спеціальності «103 Науки про Землю», «106 Географія»; освітньо-професійної програми «Гідрологія».

У результаті вивчення дисципліни студенти отримують знання про місце суспільної географії в системі географічних наук, історію та етапи розвитку суспільної географії, формування географічних шкіл, методи суспільно-географічних досліджень, внесок видатних вчених у розвиток суспільної географії, основні поняття, категорії, сучасні концепції, перспективи розвитку, практичне застосування результатів суспільно-географічних досліджень, форми територіальної організації суспільства, суспільно-географічні зв'язки, відношення та процеси, властивості та функції території.

Пререквізити

Дисципліни першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що містять знання, уміння й навички, необхідні для освоєння досліджуваної дисципліни: «Загальне землезнавство», «Історична географія з основами етнографії».

Постреквізити

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення дисципліни: «Соціальна безпека регіонів», а також дисципліни вільного вибору.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у студентів уявлень про історичні особливості формування та розвитку суспільної географії як одного з базових підрозділів географічної науки; ознайомлення з місцем, роллю, структурою та значенням даної науки у сучасному світі; формування у студентів теоретичних знань про основні поняття, категорії, закони та закономірності територіальної організації суспільства, просторової диференціації природного середовища, населення та його господарської діяльності; розкрити сутність географічних процесів та явищ.

Основні завдання вивчення дисципліни: забезпечити засвоєння знань про об'єкт, предмет, сучасну структуру суспільної географії як науки; перспективи її розвитку тощо; дати основні поняття, сучасні концепції, задачі та виклики, застосування практичних знань з суспільно-географічних досліджень; визначити особливості історичного розвитку суспільної географії в світі в цілому та в Україні зокрема, зв'язок з іншими науками; дослідити формування та розвиток географічних наукових шкіл у світі; ознайомити з сучасними науковими суспільно-географічними центрами й організаціями в Україні; ознайомити з системою методів суспільної географії, їх класифікацією; висвітлення соціально-географічних аспектів розвитку території.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: трактування об'єкту та предмету суспільної географії, її місце у системі наук, структуру суспільної географії;
історико-географічні особливості формування суспільної географії у світі та Україні;
поняттєво-термінологічний апарат суспільної географії;
суть генетичних, структурних законів, законів відповідності та функціонування;
суть геоекологічних, геоекономічних, геодемосоціальних, геополітичних концепцій та теорій;
суть та особливості застосування у суспільній географії філософських, загальнонаукових та конкретнонаукових методів дослідження.
вміти: пояснити предметну сферу дослідження соціальної географії;
давати характеристику конкретних об'єктів на основі розгортання категорії "територія";
застосовувати геоекологічні, геоекономічні, геодемосоціальні, геополітичні концепції та теорії для характеристики територій;
орієнтуватися в потоці суспільно-географічної інформації.

Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення дисципліни студенти мають здобути наступні практичні навички та уміння:

Інтегральна

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми з теорії та методики дослідження геосфер у професійній діяльності або у процесі подальшого навчання, що передбачає проведення наукового пошуку та/або запровадження інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні і наукові цінності, економічні й політичні досягнення суспільства на основі розуміння перебігу історичних процесів, становлення світоглядних ідей та філософського осягнення дійсності.

ЗК3. Здатність використовувати основні положення та підходи світоглядних наук при формуванні власної громадянської позиції і вирішенні професійних завдань.

ЗК4. Здатність розуміти закономірності розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніку і технології.

ЗК5. Здатність здійснювати комплексні дослідження на основі системного наукового світогляду з використанням загальнонаукових та спеціальних методологічних принципів і знань.

ЗК6. Здатність до пошуку, сприйняття, аналізу та узагальнення інформації з різних джерел, використання інформаційних й комунікативних технологій і оволодіння сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність до саморозвитку, підвищення власної кваліфікації і фахової майстерності.

ЗК10. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність працювати автономно, в команді, ефективній професійній взаємодії.

ЗК12. Здатність визначати й вирішувати проблеми.

ЗК13. Соціальна відповідальність та екологічність мислення.

Фахові

ФК1. Здатність демонструвати знання про особливості геосфер, предмет дослідження, місце і зв'язки в системі наук про Землю, етапи розвитку, значення для суспільства.

ФК2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії розвитку і складу геосфер.

ФК3. Здатність застосовувати базові знання природничих і суспільних наук та інформаційних технологій при вивченні геосфер та їх компонентів.

ФК5. Здатність застосовувати прості кількісні та якісні методи при дослідженні геосфер і процесів в них.

ФК6. Здатність аналізувати склад і будову геосфер на різних просторово-часових рівнях.

ФК7. Здатність до планування, організації та проведення досліджень, узагальнень матеріалів польових та лабораторних спостережень, звітування про їхні результати.

ФК8. Здатність використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи сфери наук про Землю для пояснення явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ФК9. Здатність самостійно досліджувати, аналізувати просторово-часові параметри організації геосфер і взаємозв'язків між ними.

ФК11. Здатність розуміти та пояснювати особливості

геосфер, внутрішні та зовнішні взаємозв'язки.

ФК12. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем та людиною, розуміти та пояснювати наслідки антропогенного впливу на геосфери.

ФК13. Здатність оцінювати сучасний стан, тенденції і проблеми водогосподарського комплексу України.

ФК14. Здатність аналізувати глобальні зміни в геосферах, розуміти відповідні наслідки та діяти в напрямку запобігання негативним проявам.

Структура навчальної дисципліни денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи суспільної географії						
ТЕМА 1. Вступ до суспільної географії. Поняття загального об'єкту суспільної географії, предмет та конкретні об'єкти суспільної географії	15	4	4	6	1	ДС, РК, ІРС/4
ТЕМА 2. Структура та зміст суспільної географії	10,5	2	2	6	0,5	ДС, РК, ІРС/4
ТЕМА 3. Система методів суспільної географії	14,5	4	4	6	0,5	ДС, РК, ІРС/4
ТЕМА 4. Особливості історичного розвитку суспільної географії	10,5	2	2	6	0,5	ДБ, ІРС/4
ТЕМА 5. Формування і розвиток суспільної	14,5	4	4	6	0,5	ДС, РК,

географії в Україні						IPC/4
Модульна контрольна робота №1						Т / 30
Разом за модулем 1	65	16	16	30	3	50
Змістовий модуль 2. Основні терміни, поняття та категорії суспільної географії						
ТЕМА 6. Зміст та функції поняття «географічний простір»	11	2	2	6	1	ДС, IPC/3
ТЕМА 7. Поняттєво-термінологічна система «територія». Властивості території (природні, суспільні, просторові)	13	4	4	4	1	ДС, РЗ, IPC/3
ТЕМА 8. Суспільно-географічні відношення і зв'язки	9	2	2	4	1	ДС, РЗ, IPC/2
ТЕМА 9. Суспільно-географічні процеси	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, IPC/2
ТЕМА 10. Місце. Місцеположення. Географічне положення. Суспільно-географічне положення.	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, IPC/2
ТЕМА 11. Територіальна організація суспільства	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, IPC/2
ТЕМА 12. Територіальний поділ праці	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, IPC/2
ТЕМА 13. Суспільно-географічне районування та географічні аспекти регіональної політики	9	2	2	4	1	ДС, РЗ, IPC/2
ТЕМА 14. Географічні аспекти глобальних проблем людства і завдання суспільної географії у їх дослідженні	9	2	2	4	1	ДС, РЗ, IPC/2
Модульна контрольна робота №2						Т / 30
Разом за модулем 2	85	20	20	38	7	50
Всього годин / Балів	150	36	36	68	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- вимкнути мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах (поточний, модульний, підсумковий та контроль самостійної роботи).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати усі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Самостійно вивчати матеріал пропущеного заняття, за умов не виконання завдань практичних занять відпрацювати їх під керівництвом викладача та захистити у час передбачений графіком консультацій викладача.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -50 %). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за дві модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестування (максимум – 60 балів) та виконання завдань тем змістових модулів (максимум – 40 балів).

До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу у т.ч. і матеріал самостійно, виконали практичні роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді тестування, завдання якого обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання студентами. Тестове завдання кожної модульної контрольної роботи складається з 30 питань. За кожну правильну відповідь студент отримує 1 бал.

Рейтинг студента з навчальної роботи визначається відповідно до «Положення про організацію контролю та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти...» у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Якщо у підсумку виконання усіх видів навчальної роботи з даної дисципліни студент набирає не менше 75 балів, то вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Залікова оцінка визначається в балах (від 0 до 60) за результатами виконання екзаменаційних завдань.

На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

До заліку не допускається здобувач вищої освіти, який набрав менше ніж 20 балів за навчальну роботу впродовж семестру, не виконав і не здав усі практичні завдання, не відвідував без поважних причин більшу частину лекцій.

ОРІЄНТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Об'єкт та предмет географічної науки.
2. Як співвідносяться об'єктні й предметні області географії та її двох головних напрямків – фізичної та суспільної географії?
3. Чим відрізняється формаційний підхід до розуміння об'єкту суспільної географії від геосферного?
4. У чому полягає людиновимірність суспільної географії?
5. Назвіть особливості цивілізаційного підходу.
6. Поясніть суть діяльнісного підходу у розумінні об'єкту суспільної географії.
7. Назвіть головні риси діяльнісного підходу та поясніть головні види людської життєдіяльності.
8. Поясніть предметну сутність суспільної географії.

9. Назвіть риси геопросторової (територіальної) організації. Чим відрізняються поняття «геопросторовий» та «територіальний». Чи можна вважати їх синонімами, у яких випадках?
10. Що можна вважати конкретними об'єктами суспільної географії?
11. Чим відрізняється структура суспільної географії за професором С. Лавровим від структури суспільної географії за професором С.Ниммик.
12. Порівняйте структурні схеми суспільної географії професора М. Пістуна та професора О. Ващенка.
13. Розкрийте особливості структурної схеми суспільної географії професорів О. Шаблія та О. Топчієва.
14. Характеризуйте просторовий (хорологічний) підхід та його роль у розвитку географії.
15. Якою мірою і в якій спосіб використовує суспільна географія історичний підхід? Поясніть зміст поняття "суспільно-географічний процес".
16. Групи методів суспільної географії.
17. Охарактеризуйте предметну область географії в часи її зародження. В який час розпочинається диференціація географії? Яку назву мала суспільна гілка географії в той час?
18. Дайте пояснення поняття "історія географії" та «історична географія»?
19. Які Ви знаєте періодизації розвитку суспільної географії? Розкрийте коротко їх суть.
20. Виділіть етапи формування української суспільної географії.
21. Назвіть особливості розвитку суспільної географії?
22. Які напрямки суспільно-географічних досліджень формувалися в Україні у XVIII – XIX сторіччі?
23. Назвіть та охарактеризуйте напрямки суспільно-географічних досліджень в Україні в першій половині XX сторіччя?
24. Назвіть чинники, які вплинули на становлення і розвиток сучасної української суспільної географії.
25. Назвіть найбільш пріоритетні напрямки суспільно-географічних досліджень в Україні в наш час.
26. Поясніть зміст і функції поняття "територіальна організація суспільства". Хто і коли вперше сформував концепцію територіальної організації суспільства?
27. Дайте визначення поняття "суспільно-географічного положення". За якими рівнями організації життєдіяльності суспільства його аналізують?
28. Розкрийте зміст та функції поняття "місце" ("місцеположення") в суспільній географії.
29. Якими способами географи характеризують розміщення об'єктів на земній поверхні? Порівняйте переваги та недоліки цих способів.
30. Поясніть зміст і функції понять "розміщення" і "територіальна організація суспільства". Охарактеризуйте принципові відмінності між ними з точки зору суспільної географії.

31. Дайте коротку порівняльну характеристику таких типів територіальних структур як моноядерного радіально-кільцевого та поліцентричного лінійно-вузлового. Наведіть реальні приклади таких територіальних типів.
32. Дайте коротку порівняльну характеристику таких типів територіальних структур як поліцентричного регулярно-лінійного та поліцентричного приморсько-фасадного. Наведіть реальні приклади таких територіальних типів.
33. Дайте коротку порівняльну характеристику таких типів територіальних структур як поліцентричного басейнового та моноядерного лінійно-розгалуженого. Наведіть реальні приклади таких територіальних типів.
34. Дайте визначення таким поняттям як акваторія, аероторія, територія? Чому виникла потреба у впровадженні у суспільну географію поняття "геоторія"?
35. Розкрийте суть та особливості поняття "суспільні властивості території".
36. Дайте визначення поняття "державна територія".
37. Дайте визначення поняття "державна територія" та "національна (етнічна) територія". Що Вам відомо про "канонічну" територію?
38. Природні умови та ресурси. До яких властивостей території їх можна віднести?
39. Які існують типи економічного розвитку території?
40. Поясніть зміст понять "властивості території" та "функції території". Приведіть приклади.
42. Що належить до політичних функцій територій?
43. У чому полягають інформаційні функції території?
44. Назвіть екологічні функції території.
45. Назвіть та поясніть значення економічних функцій території.
46. Поясніть суть соціальних функцій території.
47. Поясніть зміст і функції поняття "територіальна система" ("геосистема") і "територіальна структура" ("геоструктура").
48. Охарактеризуйте властивості еквіпотенціальності геосистем. Наведіть приклади еквіпотенціальності різнорівневих геосистем.
49. Поясніть ієрархічну структуру геосистем. Які рівні життєдіяльності суспільства розглядаються у суспільній географії?
50. Дайте визначення поняття "ноосфера". Поясніть зміст і соціально-економічні функції поділу праці. Чим зумовлений послідовний і невинний процес поглиблення поділу праці?
51. Коротко характеризуйте загальну історичну еволюцію поділу праці.
52. Охарактеризуйте ієрархічну структуру територіального поділу праці.
53. Назвіть стадії господарського освоєння та розвитку територій за М. Колосовським. Поясніть їх зміст.
54. "Політика протекціонізму" – коротко розкрийте суть поняття.
55. Що таке сусідське положення території? Охарактеризуйте сусідське положення України.
56. Назвіть види територіальних процесів. Наведіть приклади.
57. Поясніть зміст і функції процесу розселення населення? Які існують форми розселення населення?

58. Поясніть зміст і функції процесу урбанізації території. Наведіть переваги та недоліки цього процесу.
59. Дайте пояснення процесам регіоналізації. Які існують види регіоналізації?
60. Чим відрізняється поняття "країна" і "держава"?
61. Поясніть зміст поняття "унітарна" та "федеративна держава"? Наведіть приклади.
62. Які виділяють групи держав за типом суспільного розвитку? Наведіть приклади.
63. Поясніть суть процесів територіальної агломерації?
64. Поясніть зміст поняття "територіальний комплекс"?
65. Поясніть зміст поняття "національний комплекс"?
66. Які Вам відомі міжнародні глобальні організації?

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Навчальна дисципліна оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. Голиков А.П. Вступ до економічної і соціальної географії: Підручник / А.П. Голиков, Я. Б.Олійник, А. В.Степаненко. – К.: Либідь, 1996. – 316 с.
2. Жупанський Я. Економічна і соціальна географія України / Я.Жупанський. – К., 1998.
3. Жупанський Я. І. Історія географії в Україні: Посібник (Видання друге, доповнене) / Я. І. Жупанський. – К. - Чернівці: Колір-Друк, 2006. – 276 с.
4. Жупанський Я. І. Словник термінів і понять з географії / Я. І. Жупанський. –

Чернівці: Технодрук, 2006. – 192 с.

5. Мезенцева Н. І. Економічна і соціальна географія України / Н. І. Мезенцева, К. В. Мезенцев : навчально-методичний посібник. – К. : ВПС «Київський університет», 2010. – 239 с.
6. Мезенцева Н.І. Суспільно-географічне районування України / Н. І. Мезенцева, К. В. Мезенцев. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2000. – 228 с.
7. Мересте У.И. Современная география : вопросы теории / У.И. Мересте, С. Я. Ныммик. – М.: Мысль, 1984. – 296 с.
8. Національний атлас України. – К. : Картографія, 2008. – 440 с.
9. Немец Л. Н. Устойчивое развитие: социально-географические аспекты (на примере Украины): Монография / Л. Н. Немец. – Х.: Фактор, 2003. – 383 с.
10. Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія / [упор. та автор біогр. статей проф. О. Шаблій]. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 1008 с
11. Общественная география. Основы теории/ Составитель В.І. Ефименко. – К.: Путь, 2006.
12. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії: Навчальний посібник / М.Д. Пістун – К.: Вища школа, 1996. – 231 с.
13. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: монографія / [за ред. З. С. Варналія]. – К. :Знання України, 2005. – 498 с.
14. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : навч. посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2001. – 560 с.
15. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : навч. посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2009. – 544 с.
16. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632с.
17. Топчієв О.Г. Терміни і поняття в економічній географії. / О. Г. Топчієв. – К.: Радянська школа, 1982. – 163 с.
18. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник / О. І. Шаблій. – Львів :

Додаткова

1. Баранский Н. Н. Научные принципы в географии / Н. Н. Баранский // Избранные труды. – М.: Лепсель, 1980.
2. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ “Україна” О. І. Шаблія.–К.: Либідь, 2004.–740 с.
3. Глобалізація світового господарства: геопросторових вимір : монографія / О. Любіцева [та ін.]. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2010. – 160 с.
4. Джонстон Р. География и географы. Очерк развития англо-американской социальной географии после 1945 г. : / Р. Джонстон ; [пер. с англ.]. – М. : Прогресс, 1987. – 368 с.
5. Ішук С. І. Розміщення продуктивних сил (теоретико-методологічні основи) / С.І. Ішук. – К.: Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу, 1997. – 98 с.
6. Луцишин П. В., Клімонт Д., Луцишин Н. П. Територіальна організація суспільства (основи теорії). – Луцьк: Вежа, 2001. – 334 с.
7. Масляк П.О. Словник-довідник учня з економічної і соціальної географії світу / П.О. Масляк, Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко. – К.: Лібра, 1996. – 397 с.
8. Мильков Ф. Н. Ландшафтная сфера Земли / Ф. Н. Мильков. М.: Мысль, 1970. – 234 с.
9. Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія. / Упорядник О. Шаблій. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 1008 с.
10. Паламарчук М.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії / М.М. Паламарчук, О.М. Паламарчук. – К. : Знання, 1998. – 415 с.
11. Порошенков Ю.В. История и методология географии / Ю.В. Порошенков, Н. И. Порошенкова. – Воронеж : Изд-во Воронеж, гос. ун-та, 1991. – 224 с.
12. Родоман Б. Б. Введение в социальную географию : курс лекций /

- Б. Б. Родоман. – М. : Изд. Рос. откр. ун-та, 1993. – 78 с.
13. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України: У 3-х ч. / В. П. Руденко. – К.: ВД «Києво-Могилянська Академія». – Чернівці: Зелена Буковина, 1999. – 568 с
 14. Саушкин Ю.Г. Географическая наука в прошлом, настоящем, будущем. / Ю. Г. Саушкин. – М.: Просвещение, 1980. – 269 с.
 15. Саушкин Ю.Г. История и методология географической науки / Ю.Г. Саушкин. – М.: Изд-во Моск. гос. ун-та, 1976. – 423 с.
 16. Саушкин Ю.Г. Экономическая география : история, теория, методы, практика / Ю.Г. Саушкин. – М.: Мысль, 1973. – 559 с.
 17. Хорев Б.С. Территориальная организация общества / Б. С. Хорев. – М.: Мысль, 1981. – 320с.
 18. Шевченко В.О. Центризм та центричність в географії / В.О. Шевченко. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 160 с.

**Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше
методичне забезпечення**

1. Атлас даних Кноема [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://knoema.ru/atlas>
2. Географія і туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
[http://www.lgtinfo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=33
&Itemid=47&lang=ru](http://www.lgtinfo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=33&Itemid=47&lang=ru)
3. Головне управління статистики у Харківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kh.ukrstat.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>
5. Мировая статистика [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.worldometers.info/ru>
6. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.ua>.
7. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. –

Режим доступу : <http://www.niss.ua>.

8. Програма розвитку ООН, звіти та інформація про людський розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.undp.org>
9. Статистические данные по странам мира [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://iformatsiya.ru/tab1/459-statisticheskie-dannye-stran-mira-za-2010-god.html>
10. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>
11. Часопис соціально-економічної географії : міжрегіональний збірник наукових статей – Режим доступу: <http://hgj.univer.kharkov.ua/index.php/ru/>
12. Dialogues in Human Geography [Electronic resource]. – Mode of access : <http://dhg.sagepub.com/content/3/1.toc>
13. Encyclopedia of World Problems and Human Potential [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.uia.be/world-problems-and-globalissues>.
14. Human Geography / Journal of Studies and Research in Human Geography [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.humangeographies.org.ro/>
15. National geographic – журнал [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ngm.nationalgeographic.com/>
16. World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.
17. Human Geography [Electronic resource]. – About.com <http://geography.about.com/od/culturalgeography/a/humangeography.htm>